



AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

DÖRDÜNCÜ DAİRE

ENZİLE ÖZDEMİR – TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 54169/00)

KARAR

STRAZBURG

8 Ocak 2008

İşbu karar AIHS'nin 44/2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

USUL

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan 54169/00 no'lu davanın nedeni, T.C. vatandaşı Enzile Özdemir'in (başvuran), Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne, 7 Eylül 1999 tarihinde, Temel İnsan Hakları ve Özgürlüklerini güvence altına alan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ("AİHS") 34. Maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudur.

Başvuran, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde Diyarbakır Barosu avukatlarından R. Yalçındağ, A. Demirtaş ve S. Demirtaş tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran 1953 doğumludur ve Diyarbakır'ın Bağlıvar köyünde ikamet etmektedir.

A. Olayların evveliyatı

Başvuran ile eşi Mehmet Özdemir, Diyarbakır'ın Bağlıvar köyünde ikamet etmekteydiler. Sekiz çocukları vardır. Başvuran, sözkonusu zamanda, eşinin HADEP (Halkın Demokrasi Partisi) üyesi olduğunu ileri sürmektedir.

1995 yılında, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi, Mehmet Özdemir'i yasadışı silahlı bir örgüte (PKK) yardım ve yataklık etme suçlarından yargılamış ve beraat ettirmiştir.

Mehmet Özdemir, 5 Ağustos 1997 tarihinde yakalanmış ve tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldığı 9 Ağustos 1997 tarihine kadar gözaltında tutulmuştur. Yasadışı silahlı bir örgüte yardım ve yataklık ettiği gerekçesiyle başvuran aleyhinde cezai takibat başlatılmıştır. Bu cezai takibat, 23 Ocak 1998 tarihinde Mehmet Özdemir'in beraat etmesiyle son bulmuştur.

Başvuran, kaybolmadan önce eşinin güvenlik güçleri tarafından taciz edildiğini iddia etmiştir. Başvuran, bu bağlamda, eşinin birkaç kez yakalandığını ve ciddi işkenceye maruz bırakıldığını ileri sürmüştür.

Başvuran, ayrıca, eşinin kaybolmasından yaklaşık yirmi gün önce, güvenlik güçleri tarafından evine baskın yapıldığını iddia etmiştir. Başvuran, bu olaydan sonra, eşinin Diyarbakır'daki akrabalarıyla kalmak üzere on beş gün için evden ayrıldığını ileri sürmüştür. Ancak, daha sonra, eşinin bu süre içerisinde yeniden yakalandığını, sorgulandığını ve serbest bırakıldığını öğrenmiştir. Başvuran, eşinin her gün nerede olduğunu bildirmesi için bir polis memurundan talimat aldığını kendisine anlattığını ifade etmiştir. Başvuran, eşinin kendisine verilen numarayı iki kere aradığını, ancak kimsenin cevap vermediğini iddia etmiştir.

B. Başvuranın eşinin kaybolması

Başvuran, eşinin kaçırılmasına tanık olmamıştır. Bir görgü tanığı, 26 Aralık 1997 tarihinde, sivil kıyafetler içinde telsizli ve silahlı iki kişinin Mehmet Özdemir'in arkadaşlarıyla oturduğu kahvehaneye gelip Özdemir'e kendileriyle gelmesini söylediklerini

başvurana bildirmiştir. Başvuranın eşini dışarı çıkarıp beyaz bir taksiye doğru götürmüşlerdir. Mehmet Özdemir başlangıçta adamlara direnmemiştir. Ancak, arabanın arkasında üçüncü bir kişinin oturduğunu görünce arabaya binmemek için çabalamış, sonuçta zorla arabaya bindirilmiştir.

Başvuran, görgü tanığının okuma-yazması olmaması nedeniyle, taksinin plakasını yazamadığını ifade etmiştir.

C. Mehmet Özdemir'in kaybolmasına yönelik soruşturma

Başvuran, 29 Aralık 1997 tarihinde, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığı'na bir dilekçe ile başvurarak kahvehanede sivil kıyafetli polis memurları tarafından yakalandığını ileri sürdüğü eşinin nerede olduğuna dair bilgi talep etmiştir. Aynı gün, bu dilekçeye "Emniyet Müdürlüğü tarafından gözaltına alınmıştır" ibaresi taşıyan bir damga vurulmuştur. Ancak, damganın üzerinde hiçbir resmi yetkilinin imzası bulunmamaktadır.

7 Ocak 1998 tarihinde, başvuran, Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı kayıp bürosuna dilekçe yazmıştır. Başvuran, bu dilekçede, 26 Aralık 1997 tarihinde 15.30 sularında, Diyarbakır sebze pazarının yanındaki bir parkta sivil kıyafetli ve silahlı dört polis memuru tarafından eşinin yakalandığını ileri sürmüştür. Başvuran, ayrıca, 29 Aralık 1997 tarihli dilekçesine eşinin gözaltında olduğunu belirten bir damga vurulduğunu, ancak sonradan dilekçesinin yanlışlıkla damgalandığı ve eşinin gözaltında olmadığı yönünde sözlü olarak kendisine bilgi verildiğini ifade etmiştir.

Diyarbakır Cumhuriyet Savcısı, Mehmet Özdemir'in kaybolmasına yönelik bir soruşturma başlatmıştır. Cumhuriyet Savcısı, Mehmet Özdemir'in iddia edildiği üzere gözaltına alınıp alınmadığı konusunda Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü'nden kendisine bilgi verilmesini talep etmiştir. Hükümet, Mehmet Özdemir'in gözaltına alınmadığı yönünde bilgi veren Emniyet Müdürlüğü, Cumhuriyet Savcılığı ve Jandarma Komutanlığı'nın farklı şubelerinden 1998 yılının farklı tarihlerine ait belgeler sunmuştur.

Emniyet Müdürlüğü, başvuranın dilekçesine cevaben, 12 Ocak 1998 tarihinde eşinin gözaltında olmadığını başvurana bildirmiştir.

Başvuran, 13 Ocak 1998 tarihinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonu'na başvuruda bulunmuştur. Başvuran, bu dilekçede, eşinin Çiftkapı'daki bir kahvehanede otururken telsizli ve silahlı dört polis memuru tarafından yakalandığını ifade etmiştir.

Emniyet Müdürlüğü, 26 Şubat 1998 tarihinde, başvuranın dilekçesi üzerine, eşinin gözaltında olmadığını kendisine tekrar bildirmiştir.

20 Nisan 1998 tarihinde, başvurana kimliği belirlenmemiş bir ceset gösterilmiştir. Başvuran, cesedin eşine ait olmadığını doğrulamıştır.

20 Nisan 1998 tarihinde, Diyarbakır Vali Yardımcısı, Mehmet Özdemir'in kız kardeşine, 17 Nisan 1998 tarihli dilekçesi üzerine, kardeşinin nerede olduğuna dair bilgileri olmadığını ve kaybolmasına ilişkin soruşturmanın devam ettiği yönünde bilgi vermiştir.

Başvuran, 23 Haziran 1998 tarihinde, Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı'na dilekçe yazmış ve 26 Aralık 1997 tarihinde Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'nde görevli olan polis memurları aleyhinde cezai takibat başlatılmasını talep etmiştir. Başvuran, bu dilekçede, diğer hususlar meyanında, eşinin Şehitlik sebze pazarının yanındaki bir kahvehanede arkadaşlarıyla otururken yakalandığını ifade etmiştir. Başvuran, eşinin daha önce en az 7-8 kere yakalanıp tehdit edildiğini ve işkence gördüğünü ileri sürerek, Emniyet Müdürlüğü'nün Terörle Mücadele Şubesi'nde görevli polis memurları tarafından gözaltına alındığından emin olduğunu ifade etmiştir. Başvuran, son olarak, konuşmaya korktukları için görgü tanıklarının adlarını veremeyeceğini belirtmiştir.

Aynı gün, başvuran Cumhuriyet Savcısı tarafından sorgulanmıştır. Başvuran, diğer hususlar meyanında, geçen altı ay içinde eşinden haber almadığını, adlarını vermekten korkan iki kişinin eşini gözaltındayken gördüklerini ifade etmiştir. Başvuran, başlangıçta kendisine eşinin gözaltında olduğunun söylendiğini, ancak daha sonra bu bilginin makamlar tarafından yalanlandığını ileri sürmüştür.

Aynı gün, Cumhuriyet Savcısı, Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü'nden Mehmet Özdemir'in gözaltına alınıp alınmadığı, eğer alınmışsa yakalanma tarih(ler)i konusunda kendisini bilgilendirmesini talep etmiştir.

4 Ocak 1999¹ tarihinde, başvuran Cumhuriyet Savcısı tarafından yeniden sorgulanmıştır. Başvuran, tanımadığı bir kişinin kendisine yaklaştığını ve eşinin JİTEM (Jandarma İstihbarat ve Terörle Mücadele Teşkilatı) tarafından gözaltına alındığını söylediğini iddia etmiştir.

27 Mayıs 1999 tarihinde, Cumhuriyet Savcısı, Mehmet Özdemir'in kız kardeşini sorgulamıştır.

25 Haziran 1999 tarihinde, Cumhuriyet Savcısı, Mehmet Özdemir ile ilgili araştırmanın devam etmekte olduğunu ve Emniyet Müdürlüğü'nden her üç ayda bir davayla ilgili gelişmelerden kendisini haberdar etmesini talep ettiğini Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı'na bildirmiştir. Hükümet, Mehmet Özdemir'in gözaltına alınmadığı yönünde bilgi veren Emniyet Müdürlüğü, Cumhuriyet Savcılığı ve Jandarma Komutanlığı'nın farklı şubelerinden 1999 yılının farklı tarihlerine ait belgeler sunmuştur.

12 Ağustos 1999 tarihinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonu, yaptıkları soruşturma sonucunda başvuranın eşinin 9 Ağustos 1997 tarihinde gözaltından serbest bırakıldığını ve o tarihten sonra Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü tarafından gözaltına alınmadığını saptadıklarını başvurana bildirmiştir.

27 Kasım 2000 tarihinde, Cumhuriyet Savcısı, Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü'nden her üç ayda bir davayla ilgili gelişmelerden kendisini bilgi verilmesini istemiştir. Hükümet, bu bağlamda, 2000-2002 yılları arasında Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü'nün farklı şubelerine ait birçok belge sunmuştur. Bazılarının ilişkiğinde ilgili gözaltı kayıtlarının nüshaları olan bu belgelerde, Mehmet Özdemir'in iddia edildiği gibi gözaltına alınmadığı ve o tarihe ait gözaltı kayıtlarında adının yer almadığı belirtilmiştir.

¹ Orijinal belge 4 Ocak 1998 tarihlidir. AİHM, bunun bir yazı hatası olduğu kanaatindedir.

12 Mayıs 2003 tarihinde, Cumhuriyet Savcısı başvuranı sorgulamıştır. Başvuran, önceki ifadelerini yinelemiş ve kaybolduğundan beri eşinden haber alamadığını ileri sürmüştür. Başvuran, özellikle, eşinin yakalanmasına tanık olmadığını, ancak Esnaflar kahvehanesinde bulunan kişilerin bunu kendisine anlattığını ifade etmiştir.

18 Kasım 2003 tarihinde, Cumhuriyet Savcısı, Mehmet Özdemir'i kaçırdığı iddia edilen kişilerle ilgili araştırmanın bu suç için öngörülen kanuni sürenin bitimine kadar (26 Aralık 2007) devam etmesi ve her üç ayda bir davayla ilgili gelişmelerden haberdar edilmesi talimatını vermiştir. Hükümet, bu bağlamda, Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü'nün çeşitli şubeleri ile Cumhuriyet Savcısı arasında geçen çok sayıda yazışma örneği sunmuştur.

19 Aralık 2003 tarihinde, Cumhuriyet Savcısı, Mehmet Özdemir'in kaçırılmasıyla ilgili herhangi bir cezai takibat başlatılmaya karar vermiştir. Başvuran buna itiraz etmiştir. 1 Eylül 2004 tarihinde, Siverek Ağır Ceza Mahkemesi, eşinin kaybolmasından birilerinin sorumlu olduğuna dair herhangi bir kanıt bulunmadığı gerekçesiyle başvuranın itirazlarını reddetmiştir. Bu karar, 16 Aralık 2004 tarihinde başvurana bildirilmiştir.

HUKUK

I. KABULEDİLEBİRLİĞE İLİŞKİN

Hükümet, ilk olarak, AİHS'nin 5., 6. ve 12. maddeleri uyarınca, başvuranın eşi adına şikayette bulunmak için yeterli kanuni hakkı bulunmadığını ileri sürmüştür. Hükümet, ikinci olarak, AİHS'nin 35/1 maddesi uyarınca iç hukuk yolları tüketilmediği gerekçesiyle, AİHM'den başvurunun kabuledilemez nitelikte olduğu yönünde karar vermesini talep etmiştir. Hükümet, bu bağlamda, devlet makamlarının sebep olduğu iddia edilen zararın telafisi için başvuranın hukuk mahkemelerine veya idari mahkemelere dava açabileceğini iddia etmiştir. Hükümet, ayrıca, başvuranın cezai soruşturmanın sonuçlarını beklemeden AİHM'ye başvuruda bulunduğunu belirtmiştir. Hükümet, son olarak, başvuranın altı ay kuralına uymadığını ileri sürmüştür. Hükümet, bu bakımdan, başvuranın etkin bir iç hukuk yolu bulunmadığı konusunda şikayetçi olması nedeniyle, eşinin kaybolduğu tarihten itibaren altı ay içerisinde AİHM'ye başvuruda bulunmuş olması gerektiğini ifade etmiştir.

Başvuran, Hükümet'in iddialarına itiraz etmiştir.

AİHM, Hükümet'in itirazlarının ilk kısmıyla ilgili olarak, Mehmet Özdemir'in eşi olarak başvuranın, AİHS'nin 34. maddesi uyarınca, kanunen eşinin kaybolmasıyla ilgili olarak mağdur olduğunu iddia edebileceği görüşündedir. AİHM, bu bağlamda, AİHS'nin 5, 6 ve 14. maddeleri uyarınca başvuranın yapmış olduğu şikayetlerin AİHS'nin 2. maddesi uyarınca eşinin kaybolmasına ilişkin yapmış olduğu şikayetle özü itibariyle bağlantılı olması nedeniyle, başvuranın bu hükümler uyarınca da mağdur olduğunu iddia edebileceğini saptamaktadır (bkz, *Ekinci / Türkiye*, no. 27602/95; *a contrario*, *Biç ve Diğerleri / Türkiye*, no. 55955/00). Bu koşullar altında, AİHM, Hükümet'in bu başlık altında yapmış olduğu ilk itirazı reddeder.

AİHM, Hükümet'in itirazlarının ikinci kısmıyla ilgili olarak, daha önce medeni ve idari hukuk yollarına ilişkin benzer ilk itirazları inceleyip reddettiğini kaydetmektedir (bkz, *Kaya ve Diğerleri / Türkiye*, no. 4451/02). Söz konusu dava bunlara benzemektedir. Bu nedenle, AİHM, söz konusu davada, yukarıda adı geçen başvurudaki kararından ayrılmasını gerektirecek herhangi bir özel koşul bulunmadığı görüşündedir. Hükümetin başvuranın devam

eden cezai soruşturmanın sonucunu beklemeden başvuruda bulunduğu yönündeki iddiasıyla ilgili olarak, AİHM, başvuruda bulunduktan hemen sonra, fakat AİHM'nin kabuledilebilirlik konusunda hüküm vermesinden önce, iç hukuk yollarının son aşamasına yetişebileceğini hatırlatmaktadır (bkz, *Sağat / Bayram ve Berk / Türkiye*, no. 8036/02 ve *Yıldırım / Türkiye*, no. 40074/98). AİHM, başvuranın iddialarıyla ilgili yargılamanın, AİHM kabuledilebilirlikle ilgili kararını vermeden önce 1 Eylül 2004 tarihinde sonlandığını gözlemlemektedir. Dolayısıyla, AİHM, Hükümet'in bu başlık altında yapmış olduğu ön itirazı reddeder.

Son olarak, AİHM, yukarıdaki değerlendirmelerinin ışığında ve AİHS'nin 35/1 maddesinin öngördüğü altı aylık zaman sınırının iç hukuktaki nihai karardan itibaren altı ay içerisinde başvuruda bulunmalarını gerektirdiğini tekrarlayarak, 7 Eylül 1999 tarihinde yapılan başvurunun AİHS'nin 35/1 maddesinde öngörülen altı aylık zaman sınırına uygun olduğu kanaatine varmıştır. AİHM, ayrıca, Hükümet'in bu bağlamda yapmış olduğu ön itirazı reddeder.

AİHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde başvurunun dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca, başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

II. AİHS'NİN 2. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, eşinin kaçırıldıktan sonra kaybolduğu, kanuna aykırı olarak gözetim altında tutulduğu ve makamların eşinin kaybolmasına ilişkin etkili ve yeterli bir soruşturma yapmadıkları konusunda şikayetçi olmuş ve bu şikayetini AİHS'nin 2. maddesine dayandırmıştır.

A. Tarafların ifadeleri

1. Başvuran

Başvuran, ortadan kaybolduğundan beri eşinden haber alınmadığı için, eşinin öldüğünün varsayılması gerektiğini ileri sürmüştür. Başvuran, AİHM'nin daha önce Türkiye'nin doğu ve güneydoğu bölgelerindeki kayıplarla ilgili çok sayıda davaya baktığını ve 2. maddenin ihlalini saptadığını belirtmektedir. Başvuran, AİHM'nin içtihadına atıfta bulunarak, Hükümet'in eşinin yaşam hakkını korumadığını ve eşinin kaybolmasına neden olan koşullara ilişkin yapılan soruşturmanın yetersiz olduğunu ileri sürmüştür.

2. Hükümet

Hükümet, Devlet makamlarının başvuranın eşinin kaybolmasından doğrudan veya dolaylı olarak sorumlu olmadıklarını ileri sürmüştür. Hükümet, başvuranın eşinin gözetim altına alındığını gösteren belgenin üstünde resmi imza bulunmadığı gerekçesiyle doğru bir belge olarak görülmemesi gerektiğini kaydetmiştir. Hükümet, başvuranın eşinin birileri tarafından kaçırılıp öldürüldüğünden emin olmadıklarını ifade etmiştir. Hükümet, bu bağlamda, başvuranın eşine karşı yöneltilen herhangi bir tehditten makamların haberdar olmadığını, dolayısıyla özel güvenlik önlemleri almaya gerek olmadığını ileri sürmüştür. Hükümet, ayrıca, başvuranın eşinin kaybolmasının ardındaki koşullara ilişkin olarak Cumhuriyet Savcılığı tarafından vakit kaybetmeden titiz bir soruşturma yapıldığını ifade etmiştir.

B. AİHM'nin değerlendirmesi

1. Yaşam hakkının korunmadığı iddiası

AİHM, 2. maddeyle ilgili olarak kararlarında belirlemiş olduğu temel ilkeleri hatırlatmaktadır (bkz, *McCann ve Diğerleri / İngiltere*, A Serisi no. 324, *Çakıcı / Türkiye*, no. 23657/94, *Finucane / İngiltere*, no. 29178/95, *Orhan / Türkiye*, no. 25656/94 ve *Bazorkina / Rusya*, no. 69481/01). AİHM, ayrıca, 2. maddeye ilişkin içtihadında, kendisinden uzun süre haber alınamadığı takdirde kişinin ölmüş olma ihtimalinin giderek artacağı şeklinde yorumlandığını hatırlatmaktadır (*Tahsin Acar / Türkiye*, no. 26307/95). AİHM, sözkonusu davayı bu ilkeler ışığında inceleyecektir.

AİHM, kanıtları değerlendirirken “makul şüphenin ötesinde” standardını uygulamaktadır. AİHM’nin içtihadına göre, böyle bir kanıt yeterince güçlü, açık ve anlamlı çıkarımların veya çürütülemeyen benzer karinelerin varlığı ile ortaya konabilir. Ayrıca, belirli bir sonuca ulaşmak için gerekli ikna seviyesi ve, bu bağlamda, ispat yükümlülüğünün hangi tarafa ait olduğu, özü itibarıyla olayların kendine has özellikleri, iddianın niteliği ve AİHM ile güvence altına alınan hakkın niteliği ile bağlantılıdır. Bu bağlamda, deliller toplanırken tarafların takındığı tutum dikkate alınmalıdır. AİHM, ayrıca, Sözleşmeciler Devletlerden birinin temel hakları ihlal etmesi konusunun ciddiyetini dikkate almaktadır (bkz, *Musayev ve Diğerleri / Rusya*, no. 57941/00, 58699/00 ve 60403/00).

AİHM, kararını, tarafların sunduğu mevcut delillere dayanarak vermelidir. Bu nedenle, sözkonusu davada gösterilen yazılı delillerin, özellikle de tarafların yazılı görüşleriyle birlikte davaya yönelik soruşturmayla ilgili olarak Hükümet tarafından sunulan belgelerin ışığında ortaya çıkan sorunları inceleyecektir (bkz, *Menteşe ve Diğerleri / Türkiye*, no. 36217/97).

Sözkonusu davada, AİHM’nin Mehmet Özdemir’in öldüğünün mü varsayılacağını yoksa ölümünün makamlara mı atfedileceğini belirlemesi gerekmektedir. AİHM, ilk olarak, Mehmet Özdemir’in kaybolmadan önce en az iki kere yakalandığını ve PKK’yla ilgisi olduğu iddiasına ilişkin suçlardan itham edildiğini kaydetmektedir. Aslında, Mehmet Özdemir kaybolduğu sırada, konuyla ilgili olarak aleyhindeki cezai takibat beklemedeydi. Bu bağlamda, AİHM, bazı koşullarda, Türkiye’nin güneydoğusunda makamların PKK ile ilgisi olduğundan şüphelendiği bir kişinin kaybolmasının yaşamı tehdit eden nitelikte olduğunun düşünülebileceğini hatırlatmaktadır (bkz, *Timurtaş / Türkiye*, no. 23531/94 ve *İrfan Bilgin / Türkiye*, no. 25659/94).

İkinci olarak, 29 Aralık 1997 tarihinde, başvuranın Cumhuriyet Savcılığı’na yazmış olduğu dilekçe, eşinin gözaltında olduğu belirtilerek resmi olarak damgalanmıştır. Hükümet, üzerinde resmi bir imza bulunmadığı için bu belgenin doğru olarak kabul edilemeyeceğini ileri sürmüştür. Resmi bir yetkilinin imzası bulunmaması halinde resmi damganın geçerli olup olmadığı konusunda değerlendirme yapmak AİHM’nin görevi değildir. Ancak, AİHM, Hükümet’in resmi damganın gerçekliğini sorgulamamasını ve başvuranın dilekçesinin makamların başvurana açıkladığı şekilde nasıl hatalı olarak onaylandığına ilişkin herhangi bir açıklama yapmamasını kayda değer bulmaktadır.

Üçüncü olarak, AİHM, Hükümet’in Devlet’in konuyla ilgisi olduğunu yalanlamasına ve Mehmet Özdemir’in birileri tarafından kaçırıldığı veya öldürüldüğü konusunda emin olmadıklarını görüşlerinde ifade etmesine rağmen, eşinin kaçırılmasının ardındaki koşullarla ve sonrasında gelişen olaylarla, özellikle de Mehmet Özdemir’in kaçırıldığı tarih, yer ve kaçırılma şekliyle ilgili olarak başvuranın anlattıklarını incelemeyeceğini kaydetmektedir (bkz, a

contrario, Çelikkilek / Türkiye, no. 27693/95, Koku / Türkiye, no. 27305/95 ve Cennet Ayhan ve Mehmet Salih Ayhan / Türkiye, no. 41964/98). AİHM, yukarıda anlatılanlar ile başvuranın olayları anlatış şeklinin küçük ayrıntılar dışında tutarlı olmasını dikkate alarak, başvuranın olaylarla ilgili ifadelerinin güvenilir olduğu sonucuna varmıştır. Bu bağlamda, AİHM, başvuranın eşinin kaçırılma şeklinin 1990'lı yılların ortalarında Türkiye'nin güneydoğusunda kaybolan kişilerinkiyle benzerlik gösterdiğine dikkat çekmektedir (bkz, Nuray Şen / Türkiye (no. 2), no. 25354/94, Tahsin Acar / Türkiye, no. 26307/95, Çelikkilek, yukarıda kaydedilen ve Koku / Türkiye, yukarıda kaydedilen).

Mehmet Özdemir'in kaybolmasının ardındaki gerçek koşulların yerel makamlarca yapılan soruşturmanın hataları ve kişiye ait ceset olmayışı nedeniyle nedeniye tam olarak tespit edilmesi mümkün olmamakla birlikte, AİHM, makul şüphenin ötesinde, Mehmet Özdemir'in iddia edildiği gibi yakalanıp gözaltına alındığı ve sonradan kaybolduğu sonucuna götürebilecek somut öğelere dayanan güçlü çıkarımlar olduğu kanısındadır.

Yukarıdaki gerekçelerle ve on yıldan fazla süre boyunca Mehmet Özdemir'in nerede olduğuyula ilgili herhangi bir bilginin günışığına çıkmaması gerçeğini –bu gerçek Hükümet tarafından reddedilmemiştir- gözönünde bulunduran AİHM, bilinmeyen tutukluluğun ardından Mehmet Özdemir'in ölmüş olduğunun varsayılması gerektiği kanısına varmıştır. Sonuç olarak, davalı Devlet'in sorumluluğu sözkonusudur. Mehmet Özdemir'in tutuklanmasının ardından neler olduğuna dair makamlardan herhangi bir açıklama gelmemiştir.

Buna göre, AİHS'nin 2. maddesi ihlal edilmiştir.

2. Soruşturmanın yetersiz olduğu iddiası

AİHM, ayrıca, AİHS'nin 2. maddesinin, makamların bir cinayetten haberdar olmaları durumunda, fail olduğu iddia edilen kişinin statüsünden bağımsız olarak etkili bir resmi soruşturma yapılmasını gerektirdiğini hatırlatmaktadır (bkz, *mutatis mutandis*, Tanrikulu / Türkiye, no. 23763/94). 2. maddenin usul hukuku ile ilgili yükümlülükleri, aynı zamanda bir kişinin yaşamı tehdit eden koşullarda kaybolduğu ve bu kişiden haber alınamadığı davalara da uygulanmaktadır (bkz, örneğin, *Kaya ve Diğerleri / Türkiye*, no. 4451/02).

AİHM, bir soruşturmanın etkinliğini güvenceye alan minimum basamak olarak kabul edilebilecek araştırmanın niteliğinin ve derecesinin her bir davanın koşullarına bağlı olduğunu hatırlatmaktadır. Soruşturmanın etkili olup olmadığı, ilgili olayların tamamına dayanarak ve soruşturmanın uygulanabilir gerçekleri dikkate alınarak değerlendirilmelidir (bkz, *Velikova / Bulgaristan*, no. 41488/98 ve *Ülkü Ekinci / Türkiye*, no. 27602/95). AİHM içtihadında tanımlanan asgari etkililik standardı, soruşturmanın bağımsız, tarafsız ve kamu kontrolüne açık olmasını ve yetkili makamların itina ve çabuklukla çalışmasını gerektirmektedir (bkz, *Ramsahai ve Diğerleri / Hollanda*, no. 52391/99, *McKerr / İngiltere*, no. 28883/95 ve *Avşar / Türkiye*, no. 25657/94).

Sözkonusu davada, başvuranın eşinin kaybolması ile ilgili olarak gerçekten hemen soruşturma yapılmıştır. Bunun sonucunda, adli makamlar, yaklaşık altı yıl sekiz ay sonra Mehmet Özdemir'in kaybolmasından kimsenin sorumlu olmadığına karar vermiştir. Ayrıca, dava dosyasından kaybolmayla ilgili resmi soruşturmanın 2007'nin sonuna kadar devam edeceği anlaşılmaktadır.

AİHM, Hükümet tarafından sunulan soruşturma dosyasını inceledikten sonra, Mehmet Özdemir'in kaybolmasıyla ilgili olarak Cumhuriyet Savcısı'nın yapmış olduğu soruşturmada çarpıcı ihmaller olduğunu saptamıştır. Bu bakımdan, AİHM, Cumhuriyet Savcısı tarafından yürütülen soruşturmanın gözaltı kayıtlarını kontrol etmekten, başvuran ile eşinin kız kardeşini sorgulamaktan ve düzenli olarak güvenlik güçlerinden davadaki gelişmelere ilişkin güncellenmiş bilgi talep etmekten öteye gitmediğini gözlemlemektedir. AİHM, iddia olunan kaçırmanın muhtemel tanıklarının tespit etmek için Cumhuriyet Savcısı'nın hiçbir girişimde bulunmamasını şaşkıncı bulmuştur. Her ne kadar, yetkili makamların, Mehmet Özdemir'in kaçırılmasından, olaylardan ancak üç gün sonra haberdar edilmeleri ve başvuranın hiçbir zaman var olduğunu iddia ettiği görgü tanıklarının kimliklerini açıklamaması, Mehmet Özdemir'in kaybolmasına dair koşullara ilişkin soruşturmayı olumsuz etkilemişse de, başvuranın tutumu, yerel makamları, bir soruşturmanın pratik gerçeklerinin getirdiği sınırlar içinde şahsın kaybolmasına ilişkin koşulları etkili bir şekilde soruşturmaktan muaf kılmaz. Bu noktada AİHM, başvuranın kocasının kamuya açık bir alanda kaçırıldığını belirtmektedir. AİHM, en azından kahvehane sahibinin, garsonların ve/veya civardaki dükkan sahiplerinin tanıklık etmesini sağlamanın, bu tür durumlarda özellikle olası görgü tanıklarının tespit etme amacıyla, kaçırılmaya ilişkin soruşturma için mantıklı bir başlangıç noktası olacağı kanısındadır. Ayrıca AİHM, yetkili makamların, başvuranın bir hata sonucu reddedilen dilekçesi üzerindeki resmi damgayı açıklamak için hiçbir girişimde bulunmadığını belirtmektedir.

Yukarıda kaydedilenler ışığında AİHM, başvuranın kocasının ortadan kaybolmasına ilişkin yürütülen soruşturmanın yeterli olmadığı ve bu nedenle Devlet'in yaşam hakkını korumaya dair usuli yükümlülüklerinin ihlaline yol açtığı sonucuna varmıştır.

Dolayısıyla 2. madde usul yönünden ihlal edilmiştir.

III. AİHS'İN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, kocasının kanuna aykırı şekilde gözaltında tutulduğu sırada maruz kalmış olabileceği kötü muamelenin ve kocasının akibetinin belirsizliği nedeniyle duyduğu sıkıntının, bilgi almak ve etkili bir soruşturma açılması için harcadığı çabalara yetkili makamların ilgisiz kalması ile arttığı ve kendisinin ve kocasının AİHS'nin 3. maddesi bağlamındaki haklarının ihlal edildiği hususunda şikayette bulunmuştur.

A. Tarafların görüşleri

Hükümet, başvurunun bu kısmının başvuranın AİHS'nin 2. maddesine dayanarak yaptığı şikayetlerden farklı bir konuyu ortaya çıkarmadığını ileri sürmüştür.

Başvuran kocasının kaçırıldıktan sonra işkenceye maruz kaldığını ileri sürmüştür. Bu hususta, gözaltında tutulan kimselerin işkenceye maruz kaldığı bilinen bir gerçektir. Ayrıca, kocasının daha önce gözaltında tutulduğu dönemlerde, işkence görmüş olduğunu iddia etmiştir. Önce kocasının gözaltında tutulduğunu söyleyip sonra bunu reddeden yetkili makamlarca yanlış yönlendirildiğini ileri sürmüştür.

B. AİHM'nin değerlendirmesi

1. Mehmet Özdemir hususunda 3. maddenin ihlal edildiği iddiası

AİHM, kötü muamele iddialarının uygun kanıtlarla desteklenmesi gerektiğini hatırlatmaktadır. Bu tür kanıtları değerlendirirken “makul şüphenin ötesinde” kanıt standardını uygulamaktadır. Ancak böyle bir kanıt yeterince güçlü, açık ve anlamlı çıkarımların veya çürütülemeyen benzer karinelerin varlığı ile ortaya konabilmektedir.

AİHM, başvuranın kocasının 26 Aralık 1997’de yakalandığı, gözaltına alındığı ve o tarihten bu yana görülmediğini kabul etmektedir. Ayrıca bilinen tüm koşullar göz önüne alındığında, ölmüş olduğu farz edilebilir ve ölümünün sorumluluğu resmi makamlara aittir. Ancak, cesedi bulunmadığı için ölme şekli ve gözaltında tutulduğu sırada kötü muameleye maruz kalıp kalmadığı açıklığa kavuşmamıştır. AİHM’ye, başvuranın bu başlık altındaki iddialarını doğrulayacak tanık ifadeleri türünden kanıtlar sunulmamıştır.

Sonuç olarak, kendisine sunulan bilgiler makul şüphenin ötesinde, başvuranın kocasının kötü muameleye maruz kaldığı sonucuna varması için yeterli olmadığı için AİHM bu hususta AİHS’nin 3. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varamamaktadır.

2. Başvuran hususunda 3. maddenin ihlal edildiği iddiası

Başvuranın şikayetinin ikinci kısmı hususunda AİHM, bir aile mensubunun mağdur olup olmadığının, aile mensubunun çektiği sıkıntıya, bir insan hakları ihlali mağdurunun yakınlarına kaçınılmaz olarak yaşatılan duygusal sıkıntıdan farklı bir boyut ve karakter kazandıran özel unsurların mevcudiyetine bağlı olacağını yinelemektedir. İlgili unsurlar; aile bağı derecesini, özel akrabalık durumlarını, aile mensubunun söz konusu olaylara ne ölçüde tanık olduğunu, aile mensubunun kaybolan kişiye ilişkin bilgi elde etme çabalarına dahil oluşunu ve yetkili makamların soruşturmalara ne şekilde yanıt verdiğini kapsayacaktır. Bu tür bir ihlal, aile mensubunun “ortadan kaybolmasına” değil, yetkili makamların olaya verdikleri tepkilere ve tutumlarına bağlıdır. Kaybolan kişinin yakını direkt olarak yetkili makamların tutumlarından mağdur olduğunu ileri sürebilir.

Söz konusu davada AİHM, başvuranın kaybolan kişinin karısı olduğunu belirtmektedir. Kocasının kaçırılmasına tanık olmadığı halde, on yıldan fazla süredir ondan haber alamamaktadır. Bu süre boyunca kocasının davasını, yerel makamların dikkatine sunmak için girişimlerde bulunmuştur. Bu girişimlere rağmen başvuran hiçbir zaman, gözaltına alınması ardından kocasının başına neler geldiğine ilişkin mantıklı bir açıklama ya da bilgi alamamıştır. Başvuranın aldığı bilgiler, çoğunlukla sorumluluğun devlete ait olduğunu reddeden ya da sadece kendisine bir soruşturmanın devam etmekte olduğunu bildiren türdendir. AİHM, yaşadığı sıkıntıları artıran bir unsur olarak başvuranın, kocasının nerde olduğuna ilişkin bilgisini doğrulamış olması gereken ilk resmi damganın, daha sonra mantıklı bir açıklama yapılmaksızın bir hata kabul edilerek reddedildiğini kaydetmiştir.

Yukarıda kaydedilenler ışığında AİHM, kocasının ortadan kaybolması ve başvuranın ona ne olduğunu öğrenememesi sonucu sıkıntı yaşamış ve yaşamakta olduğu sonucuna varmıştır. Yetkili makamların, başvuranın şikayeti ile ilgilenme şeklinin, 3. maddeyi ihlal eden insanlık dışı bir muamele teşkil ettiği kabul edilmelidir.

AİHM bu nedenle başvuran hususunda AİHS’nin 3. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

IV. AİHS’NİN 5. VE 6. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, kocasının gözaltına alınmasının 5. madde kapsamında belirtilen amaçlara atfedilemeyeceğini ve bu nedenle de kanuna aykırı olduğunu ileri sürmüştür. Aynı madde uyarınca başvuran, 5. maddenin 3. ve 4. paragrafları uyarınca belirtilen teminatlara riayet edilmediğini ileri sürmüştür. Başvuran AİHS'nin 6. maddesine dayanarak kocasının kanuna aykırı şekilde gözaltına alınması ve müteakiben ortadan kaybolmasının kendisini müdafaa, ailesini ve avukatını görme, aleyhinde yapılan suçlamaları bilme ve makul bir süre içerisinde mahkeme önüne çıkarılma haklarından mahrum bıraktığını belirtmiştir.

AİHM, söz konusu şikayetlerin 5. madde açısından incelenmesi gerektiği kanısındadır.

A. Tarafların görüşleri

Hükümet başvurunun söz konusu kısmında, başvuranın AİHS'nin 2. ve 13. maddelerine dayanarak yaptığı şikayetlerden farklı bir noktaya değinilmediğini ileri sürmüştür.

Başvuran iddialarını yinelemiştir.

B. AİHM'nin değerlendirmesi

AİHM daha önce onaylanmamış tutukluğun, kişinin keyfi olarak tutuklanmasını önleyen garantileri hükümsüz kıldığı ve 5. maddeyi şiddetle ihlal ettiği sonucuna varmıştır. Yetkili makamların kontrolleri altında bulunan kişiler için hesap verme yükümlülüğü göz önünde bulundurulduğunda 5. madde, makamların ortadan kaybolma riskine karşı koruma sağlayacak tedbirler almasını ve kişinin, gözaltına alındığı ve o zamandan beri görülmediği iddiaları hususunda çabuk ve etkili bir soruşturma başlatmasını gerektirmektedir.

Başvuranın kocasının 26 Aralık 1997'de yakalanarak gözaltına alındığı ve o tarihten bu yana görülmediği tespit edilmiştir. Yetkili makamlar ilk olarak tutuklandığını kabul etmiş, daha sonra ise reddetmiştir. 29 Aralık 1997 tarihli resmi damga dışında başvuranın tutuklandığına ve akibetine ilişkin resmi bir gösterge bulunmamaktadır. AİHM'nin uygulamasına uygun olarak, suça dahil olduklarını gizlemeye, izlerini yok etmeye çalışan ve tutuklunun akibetine ilişkin hesap vermekten kaçan makamları, başvuranın özgürlüğünden mahrum bırakılması hususunda sorumlu kılan bu durumun ihmal teşkil ettiği kabul edilmelidir. Ayrıca tutulmanın tarihi, saati ve yeri, tutulmanın ismi, tutulma nedenleri, ve tutulmayı gerçekleştiren şahsın ismi gibi bilgilerin kayıtlı olduğu yakalama tutanaklarının mevcut olmamasının, AİHS'nin 5. maddesinin gereklerine uygun olmadığı kabul edilmelidir.

AİHM, yetkili makamların başvuranın, kocasının güvenlik güçlerince tutuklandığına ve yaşamını tehdit eden koşullar altında götürüldüğüne ilişkin şikayetlerini daha kapsamlı ve çabuk şekilde soruşturma ihtiyacı duymuş olmaları gerektiği kanısındadır. Başvuranın, kocasının yakalanmasından üç gün sonra ilgili makamlara başvurduğu belirtilmektedir. Ancak AİHM'nin özellikle Mehmet Özdemir'in ortadan kaybolmasına dair yürütülen soruşturmanın yetersizliği hususunda 2. maddeye ilişkin muhakemesi ve vardığı sonuçlar, yetkili makamların şahsı ortadan kaybolma riskine karşı koruyacak çabuk ve etkili tedbirler almadıklarını kesinleştirmektedir.

Dolayısıyla AİHM, 5. madde kapsamındaki garantiler yok sayılarak Mehmet Özdemir'in dayanaksız tutuklandığı ve bu nedenle kişinin söz konusu madde uyarınca teminat altına alınan özgürlük ve güvenlik haklarının ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

V. AİHS’NİN 13. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, AİHS’nin 13. maddesine dayanarak etkili bir iç hukuk yolundan yararlanamadığı hususunda şikayette bulunmuştur.

Hükümet, başvuranın kocasının ortadan kaybolmasının yeterli derecede soruşturulduğunu yinelemiştir. Ayrıca başvuranın, çektiği sıkıntıların telafi edilmesi için idari veya hukuki dava açabileceğini belirtmiştir.

Başvuran iddialarını yinelemiştir.

Tarafların görüşlerini ve 2. maddenin usul yönünden ihlalini tespit ederken dayandığı gerekçeleri göz önüne alan AİHM, başvuranın AİHS’nin 13. maddesi bağlamındaki şikayetini ayrıca incelemenin gerekli olmadığı kanısındadır.

VI. AİHS’NİN 14. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, kocasının Kürt kökenli olması ve siyasi görüşleri nedeniyle ayrımcılığa maruz kaldığını ve bu durumun AİHS’nin 2., 3., 5., 6. ve 13. maddeleri ile birlikte 14. maddesini ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

Hükümet, başvuranın iddialarını reddetmiştir.

Başvuran, iddialarını yinelemiştir. Kocasının, PKK’ya yardım ve yataklık etmesi nedeniyle birçok kez gözaltına alındığını ve müteakiben beraat ettiğini belirtmiştir.

AİHM başvuranın iddiasını sunulan deliller ışığında incelemiş ancak dayanaktan yoksun olduğu sonucuna varmıştır. Dava dosyasında başvuranın, kocasının etkin kökeni veya siyasi görüşleri nedeniyle ortadan kaybolmaya zorlandığı imalarını doğrulayacak delil bulunmamaktadır. Bu nedenle AİHS’nin 14. maddesi ihlal edilmemiştir.

VII. AİHS’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS’nin 41. maddesine göre:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın adil tazminine hükmeder.”

A. Maddi tazminat

Başvuran, kocasının söz konusu tarihte 43 yaşında olduğunu ve en küçükleri, eşinin ortadan kaybolmasından beş ay sonra dünyaya gelen sekiz çocukları olduğunu belirtmiştir. Kocasının tarım ve çiftlik hayvanı ticareti yaparak hayatını kazandığını belirtmiştir. Başvuran, kocasının gelir kaybına karşılık 134,520 Euro (EUR) talep etmiştir. Ayrıca elektrik, su ve ısınma faturalarını, beş çocuğun eğitim masraflarını ve yiyeceğe harcanan ortalama miktarı kapsayan geçim masrafları için 47,565 EUR talep etmiştir. Taleplerine gerekçe olarak bir elektrik faturası, bir telefon faturası ve Celal Özdemir adına bir su faturası göstermiştir.

Hükümet, talep edilen maddi tazminat ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı bulunmadığı ve talepleri haddinden fazla ve dayanaktan yoksun olduğu için başvuranın maddi zararlarının adil tazminin yapılmaması gerektiğini ileri sürmüştür.

AİHM içtihadı, başvuran tarafından talep edilen tazminat ve AİHS'nin ihlali arasında açık bir illiyet bağı olması gerektiğini ve uygun bir davada söz konusu tazminatın, gelir kaybı için ödenecek tazminatı da içerebileceğini tespit etmiştir.

Başvuran AİHM'ye kocasının ortadan kaybolmasından kaynaklanan gelir kaybının detaylarını içeren ayrıntılı bir talep sunmamıştır. Ancak, Mehmet Özdemir'in ailesinin geçimini temin ettiği tartışılmaz bir gerçektir. Mehmet Özdemir'in ailevi durumunu, yaşını, karısı ve çocuklarının yaşamını temin eden mesleki faaliyetlerini göz önüne alan AİHM, yetkili makamların Mehmet Özdemir'in kaçırılmasına ilişkin sorumluluğu, şahsın müteakiben kaybolması ve ailesinin Özdemir'in sağladığı maddi destekten mahrum kalması arasında illiyet bağı bulunduğunu tespit etmiştir. Diğer yandan, AİHS'nin ihlalini teşkil ettiğine karar verilen meseleler ve başvuran tarafından talep edilen geçim masrafları arasında illiyet bağı bulunmamaktadır.

Yukarıda kaydedilenler ışığında AİHM, hakkaniyete uygun bir değerlendirme yaparak, başvurana maddi tazminat olarak 40,000 EUR tazminat ödenmesi gerektiğine karar vermiştir.

B. Manevi tazminat

Başvuran, manevi tazminat olarak ödenecek meblağın belirlenmesini AİHM'nin takdirine bırakmıştır.

Hükümet, başvuranın manevi kayıplarını kanıtlayamaması nedeniyle başvurana manevi tazminat ödemekle yükümlü olmamaları gerektiğini belirtmiştir.

AİHM, onaylanmamış tutukluluk ve başvuranın kocasının, yetkili makamların ellerinde ölmüş olması ihtimali hususunda AİHS'nin 2. ve 5. maddelerinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Başvuranın kendisinin, maruz kaldığı duygusal sıkıntı dolayısıyla AİHS'nin 3. maddesinin ihlalinden mağdur olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle AİHM, başvuranın yalnızca ihlal tespiti ile telafi edilemeyecek manevi bir zarar gördüğünü kabul etmektedir. AİHS'nin 41. maddesinin gerektirdiği gibi hakkaniyete uygun bir değerlendirme yaparak başvurana 23,500 EUR ve bu meblağa uygulanabilecek her türlü verginin ödenmesine karar vermiştir.

C. Yargılama masraf ve giderleri

Davasının sunulmasına ilişkin Avrupa Konseyi'nden 824 EUR yasal yardım alan başvuran, yerel mahkemeler ve AİHM önünde ödediği ücretler ve yaptığı masraflar için 7,739 EUR talep etmiştir. Başvuran, avukatları tarafından hazırlanan bir masraf listesi ve Diyarbakır Barosu'nun 2005 yılı için tavsiye edilen asgari ücret listesini sunmuştur. Ancak, herhangi bir makbuz ya da ilgili belge sunmamıştır.

Hükümet, başvuranın yargılama masraf ve giderleri için yaptığı talebin dayanaktan yoksun olduğunu ileri sürmüştür.

AİHM, masrafların AİHS'nin 41. maddesi bağlamında ödenecek tazminata dahil olması için gerçekten ancak gerekli oldukları için yapıldıklarının ve miktarının makul olduğunu tespit edilmesi gerektiğini yinelemektedir. AİHM İç Tüzüğü'nün 60/2. maddesi uyarınca AİHS'nin 41. maddesi bağlamında yapılan talebin ayrıntılarıyla belirtilen hususları ilgili belgeler ve makbuzlarla birlikte sunulmalıdır. "Aksi takdirde, Daire talebi tamamen ya da kısmen reddedebilir".

Söz konusu ilkeler ışığında sunulan delilleri inceleyen AİHM, yerel davalardaki yargılama masraf ve giderleri için yapılan talebi reddetmekte ve AİHM önünde yapılan davalar için başvurana, Avrupa Konseyi'nden aldığı 824 EUR'luk yasal yardım çıkarılmak üzere 3,000 EUR ödenmesinin makul olduğu sonucuna varmaktadır.

D. Gecikme Faizi

Gecikme faizi Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi faizlerine uyguladığı orana üç puanlık bir artış eklenerek belirlenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK, AİHM OYBİRLİĞİ İLE

1. Başvurunun kabuledilebilir olduğuna;
2. Davalı Hükümet'in, başvuranın eşinin AİHS'nin 2. maddesini ihlal edecek şekilde kaybolması ve ihtimal dahilinde olan ölümünden sorumlu olduğu;
3. Başvuranın eşinin kaybolduğu koşullara ilişkin etkili bir soruşturma yürütülmemesi nedeniyle AİHS'nin 2. maddesinin ihlal edildiği;
4. Başvuranın eşinin, gözaltında tutulduğu sırada kötü muameleye maruz kaldığı iddiaları hususunda AİHS'nin 3. maddesinin ihlal edilmediği;
5. Başvuran hususunda AİHS'nin 3. maddesinin ihlal edildiği;
6. Başvuranın eşi hususunda AİHS'nin 5. maddesinin ihlal edildiği;
7. Başvuranın şikayetini AİHS'nin 13. maddesi uyarınca ayrıca incelemenin gerekli olmadığına;
8. 2., 3., 5., 6. ve 13. maddelerle birlikte AİHS'nin 14. maddesinin ihlal edilmediğine;
9. (a) AİHS'nin 44. maddesinin 2. paragrafı gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere Savunmacı Devlet tarafından başvurana uygulanabilecek her türlü vergi ile birlikte aşağıda kaydedilen meblağların ödenmesi gerektiğine:
 - (i) Maddi tazminat olarak 40,000 EUR (kırk bin Euro);
 - (ii) Manevi tazminat olarak 23,500 EUR (yirmi üç bin beş yüz Euro);
 - (iii) Yargılama masraf ve giderleri için 2,176 EUR (iki bin yüz yetmiş altı Euro);

(b) Sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz uygulanmasına,

8. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin reddedilmesine *karar vermiştir*.

İşbu karar, İngilizce olarak hazırlanmış ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77 § 2 ve 77 § 3. maddesi gereğince 8 Ocak 2008 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Fatoş Aracı
Katip Yardımcısı

Nicolas Bratza
Başkan

